

Redegjørelse om aktsomhetsvurderinger – Respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

Redegjørelse iht. åpenhetsloven for SpareBank 1 Forvaltning AS

Aktsomhetsvurderinger for 2023 til og med juni 2024.

INNHOLD

1	Introduksjon	2
2	Forankring av respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i retningslinjer og styringssystemer.....	3
3	Identifiserte negative konsekvenser og vesentlig risiko for berørte interessenter	7
3.1	Egen drift (egne ansatte).....	7
3.2	Kunderelasjoner (kunder)	7
3.3	Innkjøp (arbeidstakere i verdikjeden)	8
3.4	Investeringene (berørte lokalsamfunn og arbeidstakere i verdikjeden)	9
4	Tiltak og resultater relatert til aktsomhetsvurderingene.....	10
4.1	Oppfølging av identifiserte tilfeller og vesentlig risiko på innkjøpsområdet	11
4.2	Oppfølging av identifiserte tilfeller og vesentlig risiko knyttet til investeringene	12
5	Kommunikasjon om aktsomhetsvurderingene	15

1 Introduksjon

Om denne redegjørelsen

SpareBank 1 Forvaltning AS følger lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (Åpenhetsloven).¹ Dette dokumentet er utarbeidet for å oppfylle SpareBank 1 Forvaltning AS plikt til å redegjøre for aktsomhetsvurderingene i samsvar med OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv for året 2023. Den dekker egen drift, selskapets leverandørkjede (innkjøp) og investeringsvirksomheten.

I lys av krigen i Gaza og tiltakende spenning i øvrige okkuperte palestinske områder, er det økt risiko for at kapitalforvaltere med globale porteføljer kan kobles til alvorlige menneskerettighetsbrudd og brudd på folkeretten gjennom investeringer i selskaper som har forretningsforbindelser eller aktiviteter i konfliktområdene. Basert på dette har SpareBank 1 Forvaltning gjennomført skjerpede aktsomhetsvurderinger første halvår 2024. Disse beskrives nærmere i redegjørelsen.

Redegjørelsen omfatter også vår oppfølging av leverandører, som har funnet sted i 2024.

Redegjørelsen er godkjent av styret og daglig leder.

Om selskapet og forretningsområdene

SpareBank 1 Forvaltning AS er et verdipapirforetak direkte eiet av SpareBank 1-bankene og LO med forbund. Selskapet eier 100 prosent av aksjene i datterselskapet ODIN Forvaltning AS, som er et forvaltningsselskap for verdipapirfond. Konsernet leverer produkter og tjenester til et bredt spekter av kunder, fra småsparere til det formuende og det institusjonelle markedet.

Konsernet hadde ved utgangen av 2023 130 ansatte, hvorav 64 i SpareBank 1 Forvaltning AS og 66 i ODIN Forvaltning AS. Konsernets forvaltningskapital var ved utgangen av 2023 145,6 milliarder kroner, hvorav 31,4 milliarder kroner i SpareBank 1 Forvaltning AS og 114,2 milliarder kroner i ODIN Forvaltning AS.

Denne redegjørelsen omfatter i all hovedsak morselskapet SpareBank 1 Forvaltning, med unntak av to konkrete aktiviteter av vesentlig betydning som gjelder datterselskapet ODIN Forvaltning, men hvor morselskapet har vært involvert. Disse knytter seg til oppfølging av en leverandør, samt gjennomgang av selskaper med forbindelse til okkuperte palestinske områder. ODIN Forvaltning AS er selv underlagt åpenhetsloven og har utarbeidet en egen redegjørelse som er tilgjengelig på ODIN Forvaltnings nettsider. SpareBank 1 Forvaltning AS er et verdipapirforetak med tillatelse til å yte investeringstjenester og tilknyttede tjenester etter verdipapirhandeloven. Selskapets hovedaktiviteter er forvaltning av diskresjonære porteføljer for offentlige og private virksomheter og formuende kunder, samt ordreformidling og oppgjør på vegne av bankene i SpareBank 1-alliansen og deres kunder. Selskapet har også ansvar for drift og utvikling av det digitale kundetilbudet på spareområdet for bankene i SpareBank 1-alliansen.

SpareBank 1 Forvaltning AS har konsernfunksjoner som økonomi, kommunikasjon, IKT, forretningsutvikling og marked som leveres til datterselskapet ODIN Forvaltning AS. Selskapet hadde per 31.12.2023 64 ansatte fordelt på hovedkontoret i Oslo, samt filialene i Stavanger, Trondheim og Tromsø.

Selskapets forvaltningskapital var per 31.12.2023 31,4 milliarder kroner.

¹ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-99>

2 Forankring av respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i retningslinjer og styringssystemer

Overordnet om forankring av internasjonal standard for aktsomhetsvurderinger i virksomheten

Åpenhetsloven peker på OECDs standard for aktsomhetsvurderinger som metoden som skal benyttes for å avdekke og håndtere faktisk og mulig negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

SpareBank 1 Forvaltnings tilnærming er basert på OECDs standard for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv og FNs retningsgivende prinsipper for menneskerettigheter og næringsliv (UNGP), som er integrert i OECDs standard. Denne er forankret i vår strategi, vår policy for bærekraft, policy for menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold, samt våre retningslinjer for ansvarlig forvaltning.

Aktsomhetsvurderinger basert på OECD- og UNGP-standardene skal omfatte både egen virksomhet og negativ påvirkning forårsaket av forretningsforbindelser, også utover første ledd i verdikjeden. Åpenhetsloven er avgrenset til å gjelde egen virksomhet og leverandørkjede («oppstrøms verdikjede»), mens OECD- og FN-retningslinjene krever aktsomhetsvurderinger for hele verdikjeden. For en ansvarlig investor betyr det å avdekke og adressere risiko for menneskerettighetsbrudd og brudd på anstendige arbeidsforhold knyttet til investeringene, ettersom de mest vesentlige risikoområdene vil være forbundet med porteføljen – og ikke nødvendigvis i egen virksomhet og leverandørkjede. Vi integrerer derfor også aktsomhetsvurderinger i tråd med OECD- og FN-retningslinjene i investeringsvirksomheten.

Med aktsomhetsvurderinger basert på OECD-retningslinjene menes å:

- a) Forankre ansvarlighet i selskapets rutiner
- b) Kartlegge og vurdere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold som Selskapet enten har forårsaket eller bidratt til. Hele selskapets forretningsvirksomhet skal kartlegges, herunder produkter, tjenester, direkte og indirekte investeringer, samt leverandørkjeder eller forretningspartnere
- c) Iverksette egnede tiltak for å stanse, forebygge eller begrense negative konsekvenser basert på selskapets prioriteringer og vurderinger etter bokstav b
- d) Følge med på gjennomføring og resultater av tiltak etter bokstav c
- e) Kommunisere med berørte interessenter og rettighetshavere om hvordan negative konsekvenser er håndtert etter bokstav c og d
- f) Sørge for eller samarbeide om gjenoppretting og erstatning der dette er påkrevd
- g) Aktsomhetsvurderingene skal utføres regelmessig og stå i forhold til virksomhetens størrelse, virksomhetens art, konteksten virksomheten finner sted innenfor, samt alvorlighetsgraden av og sannsynligheten for negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

Aktsomhetsvurderinger er ikke enkeltstående handlinger, men må ses på som et kontinuerlig arbeid basert på egnede retningslinjer og rutiner innenfor ulike områder i virksomheten, som har til hensikt å avdekke og håndtere risiko for negativ påvirkning på mennesker.

Forankring i overordnet strategi og policy for bærekraft

Bærekraft og ansvarlig forvaltning er integrert i vår konsernstrategi for 2024-2026, som omfatter spekteret av miljømessige, sosiale og styringsmessige forhold. Bærekraftstrategien skal sikre at vår forvaltning, rådgivning og spareområdet i SpareBank 1-alliansen skal stå seg både på kort og lang sikt, samtidig som den gir premisser for ansvarlig forvaltning i tråd med rådende standarder og normer. Vi bærer et stort ansvar som langsiktig forvalter av verdier

for folk og bedrifter. Valgene vi tar gjøres på vegne av mange og skal stå seg over tid. Vårt overordnede strategiske mål er å skape verdier for våre kunder og bidra positivt til omstillingen gjennom ansvarlige investeringer som tar hensyn til klima, miljø og sosiale forhold. Vi legger til grunn at langsiktig verdiskaping og ansvarlighet går hånd i hånd.

Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold utgjør kjernen av den sosiale dimensjonen i bærekraftstrategien og gjennomføringen av ansvarlige investeringer. Som del av gjennomføringen skal vi:

- unngå investeringer i selskaper som bryter internasjonale mål og standarder for klima, miljø og samfunn, herunder internasjonale standarder for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold;
- følge med på risiko forbundet med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i porteføljen.

SpareBank 1 Forvaltnings policy for bærekraft, sist oppdatert i juni 2024, understreker at forvaltningen av kunders midler skal følge internasjonalt anerkjente retningslinjer for ansvarlige investeringer. Vi skal etterleve de FN-støttede Prinsippene for ansvarlige investeringer (PRI) og UN Global Compacts 10 prinsipper, som blant annet omfatter:

- Prinsipp 1: Bedrifter skal støtte og respektere vern om internasjonalt anerkjente menneskerettigheter.
- Prinsipp 2: Bedrifter skal påse at de ikke medvirker til krenkelser av menneskerettighetene.

Vi skal også følge Statens Pensjonsfond Utland (NBIM) sine retningslinjer for observasjon og utelukkelse, samt jobbe målrettet med å redusere belastning på klima og miljø i tråd med Parisavtalen.

Policy for menneskerettigheter og etiske retningslinjer

SpareBank 1 Forvaltning har etablert egen policy for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold som definert i internasjonale konvensjoner. Den skal gjelde for hele konsernet, og ble sist oppdatert i juni 2024.

Policyen legger til grunn at vi skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom all vår virksomhet, og jobbe systematisk med å sikre at vi ikke bidrar til negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, inkludert gjennom investeringsvirksomheten. Det innebærer at vi ikke skal utøve virksomhet som strider med respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Vårt ansvar inkluderer å unngå og håndtere negative konsekvenser relatert til ansatte, menneskerettigheter, miljø, bestikkelser, forbrukere og selskapets styring, som kan forbindes til vår virksomhet, våre investeringer, leverandørkjeder og andre forretningsforbindelser.

Dersom det avdekkes brudd på policy for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold forbundet med forretningsforbindelser eller i investeringene, skal vi stanse, forebygge eller avbøte, og, etter beste evne, bidra til å gjenopprette forholdet.

Vi skal også påse at leverandører og forretningspartnere har styrende prinsipper og instruksjoner som minimum inneholder standpunkt og føringer for:

- Forbud mot barnearbeid
- Fritt valgt arbeid
- Rett til organisering
- Forbud mot diskriminering og trakassering
- Arbeidstid som ikke overskrider grenser i lokal lovgivning
- Rettferdig lønn

Videre står respekt for grunnleggende menneskerettigheter sentralt i SpareBank 1 Forvaltnings etiske retningslinjer, som understreker at den enkelte må:

- vise respekt for de grunnleggende menneskerettighetene, slik disse er beskrevet i sentrale menneskerettighetskonvensjoner, i utførelsen av sitt arbeid eller verv for selskapet
- aktivt medvirke til at selskapets forretningsforbindelser og de selskapene som selskapet investerer i respekterer menneskerettighetene
- være kjent med, og bidra til å oppfylle selskapets ambisjoner for samfunnsansvar, miljø og bærekraft

Retningslinjer for ansvarlig forvaltning

SpareBank 1 Forvaltning har etablert retningslinjer for ansvarlig forvaltning, som forklarer hvordan vi integrerer internasjonale standarder og tar hensyn til ESG-faktorer² i investeringsprosessen.³ Retningslinjene gjelder for alle våre finansielle produkter, som omfatter både direkteinvesteringer i enkeltelskaper og fondsseleksjonen (fond fra eksterne fondsleverandører).

Retningslinjene har et todelt formål:

- sikre at investeringer er i samsvar med internasjonale standarder for ansvarlig næringsliv – herunder OECDs retningslinjer og UNGP – og unngå negativ påvirkning på miljø og mennesker; og
- ta hensyn til bærekraftsforhold/ESG-faktorer som kan påvirke verdien av investeringen.

Våre retningslinjer understreker at vi forventer at selskapene vi investerer i opptrer i tråd med de ti prinsippene i FN Global Compact, OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper, UNGP og underliggende konvensjoner for disse, som inkluderer den internasjonale arbeidsorganisasjonens (ILO) kjernekonvensjoner for grunnleggende arbeidstakerrettigheter.

I vår analyse før gjennomføring av nye investeringer og i vår løpende screeningen av porteføljen, benytter vi adferdsbaserte/normbaserte eksklusjonskriterier, basert på de ti prinsippene i FN Global Compact og underliggende internasjonale standarder. Dette for å unngå investeringer i selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for:⁴

- grove eller systematiske krenkelser av menneskerettigheter
- grove eller systematiske brudd på arbeidstakerrettigheter
- alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner
- salg av våpen til stater
 - i væpnede konflikter som benytter våpnene på måter som utgjør alvorlige og systematiske brudd på folkerettens regler for stridighetene, eller
 - som er omfattet av ordningen for statsobligasjonsunntaket omtalt i mandatet for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland

Vi anvender også produktbaserte eksklusjonskriterier som blant annet omfatter utelukkelse av selskaper som har omsetning knyttet til kontroversielle våpen. Det vil si selskaper som utvikler eller produserer våpen, eller sentrale komponenter til våpen, som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære og folkerettslige prinsipper, herunder

² Environment, social, governance (ESG), det vil si miljømessige, sosiale og styringsmessige forhold forbundet med investeringene.

³ Se <https://SpareBank1fond.no/slik-investerer-vi/baerekraftige-investeringer/>.

⁴ I tillegg til andre ESG-kriterier. Se <https://SpareBank1fond.no/slik-investerer-vi/baerekraftige-investeringer/>.

biologiske våpen, kjemiske våpen, kjernevåpen, ikke-detektbare fragmenter, brannvåpen, blindende laservåpen, antipersonellminer og klaseammunisjon.

SpareBank 1 Forvaltning følger ekskluderings besluttet av NBIM i henhold til *Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland*. NBIMs eksklusjonsliste legger til grunn internasjonale standarder for menneskerettigheter og ILOs standarder for arbeidstakerrettigheter i tillegg til andre standarder og mål for bærekraft og ansvarlig og etisk virksomhet.

Dersom det fremkommer informasjon om at selskaper i porteføljen potensielt er i brudd med våre retningslinjer, gjennomføres videre undersøkelser og vurderinger i tråd med våre rutiner for aktivt eierskap. Dersom informasjonen om involvering i mulige brudd på menneskerettigheter eller standarder for anstendig arbeidsliv er troverdige, vurderer vi om det er hensiktsmessig å gjennomføre dialog med selskapet, eller fondsleverandøren dersom selskapet inngår i et av de selekterte fondene, for å kunne bidra til avbøtende tiltak. Dersom dette ikke fører frem, eller dialog ikke anses som hensiktsmessig, vil neste steg være utelukkelse.

Rapportering om risiko for negativ påvirkning

Aktsomhetsvurderinger er også en sentral del av kravene for finansmarkedsdeltakere i henhold til EUs Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), gjennomført i lov om bærekraftig finans. I henhold til SFDR skal finansmarkedsdeltakerne offentliggjøre hvordan de viktigste negative konsekvensene («principal adverse impacts», omtalt som «PAI») av foretakets investeringsbeslutninger for bærekraftsfaktorer hensyntas i en årlig PAI-erklæring. PAI-erklæringen omfatter indikatorer knyttet til sosiale forhold i tillegg til kriterier for klima, miljø og etisk selskapsstyring:

- Manglende overholdelse av FNs Global Compact-prinsipper og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskap
- Manglende prosesser og ordninger for å overvåke at FNs Global Compact-prinsipper og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper overholdes (det vil si, manglende aktsomhetsvurderinger)
- Ujustert lønnsforskjell mellom menn og kvinner
- Kjønnsmangfold i styret
- Eksposering mot kontroversielle våpen (anti-personellminer, klyngeammunisjon, eller kjemiske og biologiske våpen)
- Selskapet har egne retningslinjer for ivaretagelse av menneskerettigheter.⁵

Vår erklæring om de viktigste negative konsekvensene av investeringsbeslutninger på bærekraftsfaktorer er tilgjengelig på våre nettsider.

Investorsamarbeid

SpareBank 1 Forvaltning har signert de FN-støttede prinsippene for ansvarlige investeringer (PRI). PRI er den fremste internasjonale plattformen for investorsamarbeid om bærekraftig og ansvarlig kapitalforvaltning. Prinsippene går ut på at vi forplikter oss til å gjennomføre og rapportere på hvordan vi inkluderer ansvarlighet og bærekraft i våre selskaps- og porteføljevurderinger. Aktsomhetsvurderinger med hensyn til risiko for menneskerettigheter knyttet til investeringene er et økende fokusområde også for PRI, basert på standarden satt av UNGP og utvikling i praksis blant ansvarlige kapitalforvaltere. SpareBank 1 Forvaltning ble innmeldt i PRI i 2023, og vil i samsvar med regelverket rapportere for året 2024, i 2025.

⁵ Frivillig indikator som SpareBank 1 Forvaltning følger med på.

Andre relevante retningslinjer og rutiner

Vår forpliktelse om å etterleve grunnleggende menneskerettigheter er også forankret i vår HR-strategi, rutiner for varsling, rutiner for personvern, etiske retningslinjer og retningslinjer for leverandører.

Organisering og ansvar

Det er selskapets øverste ledelse, som har ansvar for å påse at SpareBank 1 Forvaltning gjennomfører aktsomhetsvurderinger relatert til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, samt rapporterer årlig i henhold til åpenhetsloven. Dette ansvaret henger sammen med styrets øvrige ansvar for å påse at selskapet til enhver tid har oppdatert policy og rutiner for å respektere og fremme menneskerettigheter gjennom sin virksomhet og sine forretningsforbindelser, herunder også i investeringsvirksomheten.

Administrerende direktør er ansvarlig for at det utarbeides en årlig redegjørelse, at det utarbeides rutiner for aktsomhetsvurderinger og at ledergruppen sikrer operasjonalisering av disse i sine virksomhetsområder. Bærekraftsansvarlig i selskapet har ansvar for den løpende oppfølgingen av aktsomhetsvurderingene i SpareBank 1 Forvaltning, mens porteføljeforvalterne har ansvar for gjennomføring av aktsomhetsvurderinger i investeringsprosessen.

3 Identifiserte negative konsekvenser og vesentlig risiko for berørte interessenter

Selskapet har kartlagt faktiske og potensielle negative konsekvenser relatert til menneskerettigheter og standarder for anstendige arbeidsforhold for relevante forretningsområder. Disse er vurdert med hensyn til berørte interessentgrupper og oppsummeres nedenfor.

3.1 Egen drift (egne ansatte)

Respekt og omtanke for ansatte er en bærebjelke i våre etiske retningslinjer og HR-strategi. Selskapet vektlegger en systematisk tilnærming til blant annet likestilling og å hindre diskriminering. SpareBank 1 Forvaltning AS kjøper HR-tjenester fra SpareBank 1 Gruppen AS, som jobber for å skape en inkluderende og mangfoldig arbeidsplass.⁶

Blant fokusområdene som er relevante i forhold til åpenhetslovens virkeområde er arbeidet knyttet til likestilling og anti-diskriminering. Videre er samarbeid med ansattes organisasjoner og arbeidsmiljøutvalg etablert. I vår rutine for varsling er det også fastsatt regler for hvordan ansatte og tillitsvalgte skal varsle dersom de får kunnskap om forhold som er i strid med blant annet lover, forskrifter og konsernets interne regler. Det er etablert egen varslingsrutine.

Identifiserte negative konsekvenser eller vesentlig risiko for negative konsekvenser for egne ansatte i 2023: Ingen.

3.2 Kunderelasjoner (kunder)

Beskyttelse av persondata er strengt regulert gjennom personopplysningsloven, som henger nært sammen med grunnleggende rettigheter for individet.

SpareBank 1 Forvaltning er opptatt av å beskytte kunders personopplysninger. Hvordan vi gjør dette er beskrevet i personvernerklæringen på SpareBank 1-bankenes og foretakenes felles nettside om personvern.⁷

⁶ For mer informasjon, se <https://www.sparebank1.no/nb/bank/om-oss/samfunnsansvar/likestilling-og-mangfold.html>.

⁷ <https://www.sparebank1.no/nb/bank/om-oss/personvern.html>

Identifiserte negative konsekvenser eller vesentlig risiko for negative konsekvenser på personvernområdet i 2023: Ingen.

3.3 Innkjøp (arbeidstakere i verdikjeden)

Vår policy for bærekraft understreker SpareBank 1 Forvaltnings forventning til leverandører og samarbeidspartnere om at de skal respektere grunnleggende krav til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet. Dette skal gjøres i nært samarbeid og i dialog med våre leverandører og samarbeidspartnere. SpareBank 1-alliansens standard vedlegg om bærekraft i innkjøp benyttes for alle avtaler som inngås. Det forventes at leverandørene videreformidler disse forventningene til sine underleverandører og bidrar til deres etterlevelse av dem, i tillegg til å jobbe for å etterleve kravene på egne vegne.

Våre innkjøp er organisert gjennom: (1) egne lokale avtaler håndtert av SpareBank 1 Forvaltning på vegne av SpareBank 1 Forvaltning og ODIN Forvaltning og (2) fellesinnkjøp i SpareBank 1-alliansen.

1. Egne innkjøpsavtaler

For egne innkjøp håndtert av SpareBank 1 Forvaltning består leverandørene hovedsakelig av norske og/eller veletablerte selskaper innen bransjer der risikoen for brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold generelt er lav. De største innkjøpskategoriene våre omfatter IT-tjenester, software, konsulent- og advokattjenester og investeringsrelaterte data. Dette omfatter rundt 200 leverandører, der alle avtaleforhold over 50 000 kroner ble risikoklassifisert i 2023. Med utgangspunkt i en risikobasert tilnærming er vi særlig oppmerksomme på risiko knyttet til IT-innkjøp, håndverkertjenester og renholdstjenester.

Identifiserte negative konsekvenser eller vesentlig risiko for negative konsekvenser forbundet med egne innkjøp: Selskapet ble gjort kjent med at en leverandør til vårt datterselskap ODIN Forvaltning var involvert i en varslingssak knyttet til rapportert ukultur og langtrukken håndtering av hendelse med seksuell trakassering i leverandørselskapet.

2. Innkjøpssamarbeid i SpareBank 1

En stor del av innkjøpene våre går gjennom innkjøpssamarbeid i SpareBank 1-alliansen, håndtert av SpareBank 1 Utviklings Avdeling for Allianseinnkjøp. Avdeling for Allianseinnkjøp gjennomfører aktsomhetsvurderingene for fellesinnkjøp, som omfatter oppfølging av leverandører med forhøyet risiko for negativ påvirkning på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Med utgangspunkt i tidligere risikovurderinger er det særlig fokus på følgende innkjøps kategorier med identifisert forhøyet risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i leverandørkjeden:

- Kontormøbler
- IT-systemer
- IT-hardware
- Konsulent- og bemanningsselskaper

Identifiserte negative konsekvenser eller vesentlig risiko for negative konsekvenser forbundet med SpareBank 1-fellesinnkjøp:⁸ Gjennom Allianseinnkjøps dialog med IT-leverandør, orienterte leverandøren om konkret informasjon om faktiske funn i 2022 hos seks underleverandører i Asia. Avvikene var knyttet til indikatorer på moderne slaveri, herunder kostnader til rekruttering, reise, medisinsk behandling og opphold. Det var identifisert ett tilfelle av tilbakeholdt pass og en månedslønn og ett tilfelle av tvungen overtid.

⁸ SpareBank 1 Utvikling årsrapport for 2023

De identifiserte tilfellene har ikke nødvendigvis direkte forbindelser til produkter levert til SpareBank 1 Forvaltning.

Om SpareBank 1 Utvikling

SpareBank 1 Utvikling er selskapets største leverandør og en sentral samarbeidspartner for selskapet. SpareBank 1 Utvikling er organisert med hovedkontor i Oslo, men med deler av virksomheten lokalisert til Tromsø, Stavanger og Trondheim. Det er SpareBank 1 Forvaltnings vurdering at selskapet er godt organisert med kvalitetssystemer og rutiner som sikrer etterlevelse av Åpenhetsloven. Selskapet rapporterer også i henhold til kravene i loven. Risiko knyttet til lønns- og arbeidsvilkår, organisasjonsfrihet og HMS vurderes å være godt innenfor akseptabelt nivå. Videre er det SpareBank 1 Forvaltnings oppfatning at selskapet er opptatt av mangfold og arbeider aktivt mot diskriminering overfor egne ansatte og underleverandører. Den mest sannsynlige risiko vil være forbundet med etterlevelse av Arbeidsmiljølovens bestemmelser om lovlig arbeidsbelastning. Selskapet bekrefter imidlertid å ha på plass gode rutiner og oppfølgingsmekanismer for å minimere denne risikoen.

Når det gjelder underleverandører til SpareBank 1 Utvikling, er vi godt kjent med hvordan selskapet opererer med tanke på kontraktuelle vilkår og oppfølging av underleverandører. Dette er nedfelt i kvalitetssystemet kBoka, et rammeverk som er tilgjengelig for oss som selskap.

3.4 Investeringene (berørte lokalsamfunn og arbeidstakere i verdikjeden)

Investorer med globale porteføljer har en løpende risiko for å bli forbundet med alle former for næringslivsrelaterte brudd på menneskerettigheter og anstendig arbeidsliv gjennom selskaper de er investert i. Aktsomhetsvurderinger skal bidra til å avdekke slike forhold, både før investeringsbeslutninger og i den eksisterende porteføljen. Aktsomhetsvurderinger før investeringsbeslutninger er integrert i ESG-analysen på følgende måte:

For direkteinvesteringer:

- Vi screener flere relevante databaser for å avdekke eventuelle kjente anklager om at selskapet kan være involvert i brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.⁹
- Vi vurderer bransjeeksponering og geografisk eksponering, herunder kartlegging av eventuelle aktiviteter forbundet med konfliktområder.
- Vi vurderer selskapsespesifikke forhold og indikatorer for hvordan selskapet jobber for å integrere respekt for menneskerettigheter i virksomheten.

⁹ F.eks. NBIMs eksklusjonsliste, Business and Human Rights Resource Centre, OECD Watchs register for klagesaker under OECDs retningslinjer, andre finansinstitusjoners eksklusjonslister og Sustainalytics.

For fondsseleksjonen:

- Vi screener fondene mot NBIMs eksklusjonsliste og Sustainalytics kontroversdatabase.
- Vi vurderer om fondsleverandøren har egnede rutiner for aktsomhetsvurderinger i investeringene i samsvar med UNGP og OECDs retningslinjer.
- Vi kommuniserer våre retningslinjer for ansvarlig forvaltning til fondsleverandørene

For den kontinuerlige porteføljeovervåkingen: Vi screener jevnlig hele porteføljen mot NBIMs eksklusjonsliste og Sustainalytics kontroversdatabase, samt brudd på FN Global Compact. Vi gjennomgår også porteføljen dersom ekstraordinære situasjoner krever dette. Det omfatter internasjonale kriser som kan innebære forhøyet risiko for at selskaper i porteføljen kan bli involvert i svært alvorlige menneskerettighetsbrudd og brudd på folkeretten, noe som krever skjerpede aktsomhetsvurderinger.

Identifiserte negative konsekvenser eller vesentlig risiko for negative konsekvenser forbundet med deler av porteføljen:

Situasjonen i Midtøsten

På grunn av krigen i Gaza og den forverrede situasjonen i øvrige okkuperte palestinske områder, og i tråd med norske myndigheters råd 7. mars 2024 til norske selskaper om å unngå handel og næringsvirksomhet med israelske bosettinger på okkupert palestinsk land, har SpareBank 1 Forvaltning og ODIN Forvaltning kartlagt vår eksponering mot selskaper som kan være involvert i okkupasjonen gjennom sin virksomhet eller salg av varer og tjenester. Vår viktigste referanse i dette arbeidet er databasen utarbeidet av FNs Høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) med selskaper involvert i visse aktiviteter i israelske bosettinger i okkuperte palestinske områder.¹⁰ I mandatet for databasen refereres det til FN-granskning som indikerer at selskaper, direkte og indirekte, muliggjør og profiterer på utbygging og vekst i bosettingene, samt en rekke økonomiske aktiviteter som kan knyttes til bekymringer rundt menneskerettighetsbrudd. Som ytterligere underlag for kartleggingen, benyttet vi en database utarbeidet av en sivilsamfunnsaktør som var utgangspunkt for Norsk Folkehjelp og Fagforbundet sine kampanjer «Sjekk banken din» og «Oljefondkampanjen».

Til sammen for SpareBank 1 Forvaltning og ODIN Forvaltning sine porteføljer identifiserte vi syv selskaper listet i FNs database, som kan være en indikasjon på at selskapene medvirker til brudd på folkeretten og potensielle menneskerettighetsbrudd i okkuperte områder. Vi identifiserte ytterligere fire selskaper anklaget for involvering i brudd på folkeretten i okkuperte områder. Ett av selskapene anklages for salg av materiell (ikke våpen) som kan ha blitt benyttet av israelske militære styrker i Gaza-krigen i tillegg til bruk av samme type materiell for etablering av bosettinger på Vestbredden. De øvrige selskapene er knyttet til aktiviteter i okkuperte områder på Vestbredden, Øst-Jerusalem og Golanhøyden innenfor følgende kategorier: bankvirksomhet, infrastruktur, leveranse av overvåkings- og ID-tjenester, turisme, og utvinning av naturressurser. SpareBank 1 Forvaltning og ODIN Forvaltning var eksponert mot to av selskapene gjennom direkteinvesteringer, mens de øvrige var indirekte investeringer gjennom selekterte fond forvaltet av eksterne fondsleverandører.

4 Tiltak og resultater relatert til aktsomhetsvurderingene

Gjennomførte tiltak omfatter både målrettet oppfølging av identifiserte faktiske eller potensielle brudd og generelle tiltak for å styrke arbeidet med aktsomhetsvurderinger. Det er for tidlig å konkludere om effekten av tiltakene, og evaluering av resultater vil være av generell karakter.

¹⁰ Databasen er utarbeidet etter mandat fra FNs Menneskerettighetsråd i resolusjon 31/36.

4.1 Oppfølging av identifiserte tilfeller og vesentlig risiko på innkjøpsområdet

Gjennomførte tiltak og resultater for identifiserte forhold i egne innkjøp

Etter medieomtale om rapportert ukultur og hendelser hos en leverandør i Q2 2024, innhentet SpareBank 1 Forvaltning ytterligere informasjon om forholdene direkte fra selskapet. Saken er fortsatt til behandling.

Gjennomførte tiltak og resultater i regi av SpareBank 1-alliansens fellesinnkjøp

Leverandøren av IT-utstyr med identifiserte tilfeller av brudd hos underleverandører i Asia orienterte Avdeling for Alliansseinnkjøp om gjennomførte avbøtende tiltak. IT-leverandøren hadde i samarbeid med Responsible Business Alliance (RBA) krevd at underleverandørene stopper den ulovlige praksisen og følger opp med stedlig revisjon. Det ble også orientert om tilbakebetaling av om lag 0,8 millioner USD til 200 ansatte i 2022. Hos en underleverandør i Kina var det «avvik for overtidsarbeid, bostøtte og trygdeavgifter». IT-leverandøren orienterte om at dette indikerte «systemfeil i kontrollprosesser» som er under oppfølging.

Avdeling for Alliansseinnkjøp fulgte også opp en annen leverandør av IT-tjenester i 2023 som ikke hadde offentliggjort redegjørelse om aktsomhetsvurderinger for egen virksomhet og leverandørkjede på sine nettsider, slik åpenhetsloven krever.

Ingen kontrakter håndtert av Alliansseinnkjøp ble terminert i 2023 på grunn av bærekraftsforhold.

På generelt nivå er det forventet at en rekke andre tiltak skal bidra til å heve bevissthet, kompetanse og etterlevelse av bærekraft i innkjøp i samarbeid med bærekraft- og innkjøpsmiljøene i SpareBank 1-alliansen. For å lette arbeidet for innkjøpsansvarlige har interne praktisk orienterte veiledere for bærekraftige innkjøp og aktsomhetsvurderinger blitt utarbeidet. Målet er at bærekraftvurderinger skal gjøres så tidlig som mulig i innkjøpsprosesser og integreres dypere i innkjøpsarbeidet. Standard kontraktvedlegg om bærekraft som benyttes av Alliansseinnkjøp ble også revidert for å ta inn eksplisitte krav om etterlevelse av åpenhetsloven og forventning om at leverandører fører klimagassregnskap og viser til plan for omstilling til netto null i sin virksomhet. Vedlegget brukes når nye kontrakter inngås.

4.2 Oppfølging av identifiserte tilfeller og vesentlig risiko knyttet til investeringene

Gjennomførte tiltak og resultater relatert til selskaper i porteføljen forbundet med okkuperte palestinske områder

Som del av våre skjerpede aktsomhetsvurderinger gjennomførte SpareBank 1 Forvaltning og ODIN Forvaltning i fellesskap en grundig gjennomgang av hvert av de identifiserte selskapene. Dette omfattet en vurdering av hvorvidt fortsatt direkte eller indirekte aksjeposter i selskapene var i brudd med våre retningslinjer for ansvarlig forvaltning og underliggende internasjonale standarder, i dette tilfellet spesifikt:

- UNGP
- OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper
- Internasjonal humanitærrett

Analysen tok også utgangspunkt i OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger i konfliktsituasjoner og veilederen fra FNs arbeidsgruppe for næringsliv og menneskerettigheter og UNDP for gjennomføring av skjerpede aktsomhetsvurderinger i konfliktområder.¹¹ I tillegg ble kategoriene for næringsaktivitet definert av FNs Menneskerettighetsråds resolusjon 31/36 (og brukt av OHCHR's database) som muliggjørere for okkupasjon anvendt.

De ti kategoriene definert i resolusjon 31/36 fra FNs Menneskerettighetsråd:

- (a) Leveranse av utstyr og materialer som muliggjør bygg og anlegg relatert til bosettinger, grensemur og tilknyttet infrastruktur;

¹¹ UNGP & UN Working Group on Business and Human Rights, Heightened Human Rights Due Diligence for Business in Conflict-Affected Contexts: A Guide.

- (b) Leveranse av overvåkings- og ID-utstyr til bosettinger, grensemuren og kontrollpunkter direkte knyttet til bosettingene;
- (c) Leveranse av utstyr for rivning av boliger og eiendom, ødeleggelse av landbruksgårder, drivhus, olivenlunder og avlinger;
- (d) Leveranse av sikkerhetstjenester, utstyr og materialer til virksomheter som opererer i bosettinger;
- (e) Leveranse av tjenester og utstyr som støtter vedlikehold og opprettholdelse av bosettinger, inkludert transport;
- (f) Bank- og finansvirksomhet som bidrar til å utvikle, utvide eller opprettholde bosettinger og deres aktiviteter, inkludert lån til boliger og utvikling av virksomheter;
- (g) Bruk av naturressurser, spesielt vann og land, til næringsvirksomhet;
- (h) Forurensning og dumping av avfall i eller overføring til palestinske landsbyer;
- (i) Beslagleggelse av palestinske finans- og økonomiske markeder, samt praksis som er til ulempe for palestinske virksomheter, inkludert gjennom restriksjoner på bevegelse, administrative og juridiske begrensninger;
- (j) Bruk av fordeler og reinvesteringer fra virksomheter som helt eller delvis eies av bosettinger for å utvikle, utvide og opprettholde bosettingene.

Vurderingen av selskapene tok utgangspunkt i grundig gjennomgang av offentlig tilgjengelig informasjon og omfattet:

- vurdering av hvorvidt selskapenes aktiviteter med sannsynlighet kunne utgjøre et vesentlig bidrag til okkupasjonen eller opprettholdelse av bosettinger;
- vurdering av alvorlighetsgraden av selskapenes potensielle involvering (bidrag eller direkte forbindelse via varer eller tjenester) i menneskerettighetsbrudd i okkuperte områder basert på kriteriene i UNGP for virkning (det vil si hvor graverende brudd på internasjonale standarder det kan være snakk om), omfang (f.eks. hvor mange mennesker er berørt) og graden av gjenopprettbarhet;
- vurdering av selskapenes retningslinjer, tiltak og åpenhet relatert til innsats for å sikre respekt for menneskerettigheter generelt og aktsomhetsvurderinger basert på UNGP spesifikt med hensyn til den forhøyede risikoen i konfliktområder.

Det ble også gjennomført dialog med de to direkteide selskapene i aksjeporteføljen og dialog med to eksterne fondsforvaltere om de øvrige selskapene. Selskapene ble bedt om å redegjøre for sine skjerpede aktsomhetsvurderinger for å unngå involvering i brudd på folkeretten og spesifikke bekymringer knyttet til menneskerettighetsbrudd direkte forbundet med selskapenes produkter/tjenester. Dialogen med fondsforvalterne bidro til bedre innsikt i fondsforvalternes egne aktsomhetsvurderinger basert på UNGP og OECD-retningslinjene og oppfølging av selskapene.

Vi har også i prosessen konsultert med internasjonale eksperter på UNGP og anvendelse av skjerpede aktsomhetsvurderinger og FN-veiledning, og med sivilsamfunnsaktører som følger situasjonen i okkuperte palestinske områder og særlig næringsvirksomhet som kan knyttes til opprettholdelse av okkupasjonen.

Resultatet av prosessen vil bli kommunisert i vår redegjørelse iht. åpenhetsloven for 2024. Løpende oppfølging inkluderer:

- Vi fortsetter å følge med på anbefalingene fra Etikkrådet og NBIMs eksklusjonsliste. Dersom det er selskaper i vår portefølje som ekskluderes av NBIM, vil vi også følge opp gjennom vår egen prosess for ekskludering av selskaper basert på retningslinjene for ansvarlig forvaltning. Ettersom eksterne fondsforvaltere ikke nødvendigvis følger NBIMs eksklusjonsliste, kan imidlertid prosess for utsalg eller bytte av fond være tidkrevende.
- Vi følger også nøye med på videre oppdateringer fra OHCHR's database, undersøkelser gjennomført av sivilsamfunnsorganisasjoner og saker i andre

europiske land som involverer selskaper og finansinstitusjoner anklaget for å profitere på okkupasjonen i palestinske områder.

Generelle tiltak relatert til aktsomhetsvurderinger for investeringene og forventede resultater

Som del av våre aktsomhetsvurderinger, har vi våren 2024 gjennomgått et utvalg av våre leverandører av aksjefond. Vurderingen har inkludert en gjennomgang av fondsleverandørenes styrende dokumenter for å sikre respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Vi har vektlagt hvorvidt leverandørenes policyer følger UNGP og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Vi har også vurdert i hvilken grad fondsleverandørene har rutiner for å gjennomføre egne aktsomhetsvurderinger, i tråd med UNGP og OECD. Resultat av gjennomgangen:

Antall fondsleverandører som har publisert policy for menneskerettigheter	8/10
Antall fondsleverandører som offentliggjør informasjon om sine aktsomhetsvurderinger basert på UNGP og OECDs retningslinjer	8/10
Antall fondsleverandører som offentliggjør informasjon eksplisitt om skjerpede aktsomhetsvurderinger for investeringer med potensielle forbindelser til konfliktsituasjoner	3/10
Antall fondsleverandører med detaljert rapportering på indikatorer for «S i ESG»	6/10

Gjennom vår jevnlige dialog med fondsleverandørene vil vi bruke vår innflytelse til å styrke praksisen i samsvar med internasjonale standarder.

Vi anser denne formen for forenklede vurderinger som et godt verktøy i en risikobasert tilnærming. Dersom en situasjon som vi kan være koblet til gjennom investeringene derimot tilsier at det er vesentlig risiko alvorlige menneskerettighetsbrudd, går vi grundigere til verks. Ved mistanke om eller åpenbare svært alvorlige forhold, gjennomfører vi såkalte skjerpede aktsomhetsvurderinger som demonstrert i tilfellet med krisen i Midtøsten.

I løpet av 2024 vil vi også videreutvikle vårt eget verktøy for aktsomhetsvurderinger relatert til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold som gjøres som del av ESG-analysen i investeringsprosessen for direkteinvesteringer i selskaper.

Dette sammen med innsatsen for å stadig forbedre oversikten over ESG-risiko for hele porteføljen, vil bidra til å styrke robustheten av den praktiske gjennomføringen av aktsomhetsvurderinger i samsvar med UNGP og OECD-retningslinjene i vår investeringsvirksomhet.

5 Kommunikasjon om aktsomhetsvurderingene

Vi svarer også på henvendelser om aktsomhetsvurderingene i henhold til informasjonsplikten i åpenhetsloven.

For spørsmål om denne redegjørelsen og vår tilnærming til grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, kontakt baerekraft@sparebank1.no, og skriv at henvendelsen gjelder SpareBank 1 Forvaltning.

Godkjent av styret og daglig leder 27.06.2024